

Bruksela, 14 listopada 2025 r.
(OR. en)

15226/25

SOC 765
EMPL 502
ECOFIN 1497
ENER 588
ENV 1200
COMPET 1149

NOTA

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Do:	Komitet Stałych Przedstawicieli / Rada
Dotyczy:	Europejski semestr 2026: promowanie włączenia społecznego i spójności społecznej poprzez spójną politykę społeczną i mieszkaniową – <i>Wymiana poglądów</i>

W związku z wymianą poglądów, która ma się odbyć podczas posiedzenia Rady (EPSCO) w dniu 1 grudnia 2025 r., delegacje otrzymują w załączeniu notę orientacyjną prezydencji na powyższy temat.

**Nota orientacyjna z myślą o wymianie poglądów na temat
europejskiego semestru 2026: promowanie włączenia społecznego i spójności społecznej
poprzez spójną politykę społeczną i mieszkaniową**

Kontekst – Włączenie społeczne i europejski semestr

Zaangażowanie Unii Europejskiej na rzecz sprawiedliwości społecznej, równości i włączenia społecznego zostało zapisane w Europejskim filarze praw socjalnych, który służy jako drogowskaz w programie polityki społecznej Unii Europejskiej. W Planie działania na rzecz Europejskiego filaru praw socjalnych określono trzy główne cele na 2030 r., w tym zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym o co najmniej 15 mln.

Chociaż osiągnięto pewne postępy, konieczne są zwiększone wysiłki, aby osiągnąć wspomniany cel na 2030 r. W 2024 r. średnio 21% ludności UE wciąż było zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, przy czym między poszczególnymi państwami członkowskimi występowały znaczne różnice (wahające od około 15% do ponad 25%). Podkreśla to potrzebę dalszej pozytywnej konwergencji. Niektóre grupy, na przykład dzieci, znajdują się w szczególnie niekorzystnej sytuacji. Wielu Europejczyków nadal ma trudności z zaspokojeniem podstawowych potrzeb; odzwierciedla to szersze wyzwania w kontekście włączenia społecznego: w całej UE 8,5% osób co drugi dzień nie stać na odpowiedni posiłek, 9,2% osób nie jest w stanie należycie ogrzać domu, a 9,4% osób nie może sobie pozwolić na połączenie internetowe.

Europejski semestr zapewnia kluczowe ramy analityczne i polityczne, które służą wspieraniu reform i inwestycji państw członkowskich mających na celu promowanie włączenia społecznego i wzmocnienie spójności społecznej. Od samego początku europejski semestr obejmował szeroki zakres wzajemnie powiązanych polityk i kwestii; wspieranie krajowych środków na rzecz włączenia społecznego w celu skutecznego łączenia polityk w zakresie zatrudnienia, ochrony socjalnej i mieszkalnictwa będzie miało kluczowe znaczenie dla osiągnięcia głównych celów na 2030 r. i promowania równych szans dla wszystkich.

Włączenie społeczne opiera się na trójfilarowym podejściu zakładającym aktywne włączenie, łączącym dostęp do świadczeń, aktywizację na rynku pracy i dostęp do wysokiej jakości usług.

Zapewnienie dostępu do usług społecznych i podstawowych jest jednym z fundamentów europejskiego modelu społecznego i jednym z warunków koniecznych sprawiedliwego, integracyjnego i odpornego społeczeństwa. W tym kontekście dostęp do przystępnych cenowo, odpowiednich, godziwych, dostosowanych, bezpiecznych i zrównoważonych mieszkań stanowi jeden z podstawowych aspektów włączenia społecznego; jest on przedmiotem szczególnej uwagi prezydencji duńskiej.

Jak podkreśliła przewodnicząca Ursula von der Leyen w orędziu o stanie Unii w 2025 r., Europa stoi w obliczu nie tyle kryzysu mieszkaniowego, co społecznego. W związku z tym w dniu 23 października 2025 r. Rada Europejska omówiła wyzwania mieszkaniowe, wobec których stoi wielu obywateli Unii Europejskiej, i wezwała Komisję do przedstawienia ambitnego i kompleksowego planu dotyczącego przystępnych cenowo mieszkań.

Komitety Ochrony Socjalnej przeprowadził w dniu 23 września 2025 r. dyskusję tematyczną dotyczącą mieszkalnictwa socjalnego, gromadząc refleksje państw członkowskich na temat wyzwań związanych z przystępnością cenową, adekwatnością i podażą. W dyskusji podkreślono znaczenie silnych modeli w zakresie mieszkalnictwa socjalnego jako narzędzia w odniesieniu zarówno do przystępnych cenowo mieszkań, jak i włączenia społecznego. Chociaż w państwach członkowskich istnieje wiele różnych modeli mieszkalnictwa socjalnego (w tym inne modele mieszkaniowe służące temu samemu celowi), to wiele państw członkowskich boryka się z wyzwaniami takimi jak niewystarczająca podaż, niewystarczające finansowanie lub niewystarczająca jakość mieszkań. Duża różnorodność modeli i rozwiązań stanowi jednak również zasób będący źródłem innowacji i wzajemnych inspiracji. Ponadto podczas dyskusji podkreślono silną korelację między polityką społeczną a polityką mieszkaniową, w szczególności w zakresie włączenia społecznego i spójności społecznej, bezdomności, a także mieszkań i opieki długoterminowej dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych.

W dniu 17 października 2025 r. Rada EPSCO przyjęła **konkluzje w sprawie włączenia społecznego osób z niepełnosprawnościami**; podkreślono w nich m.in. konieczność zwiększenia dostępności przystępnych cenowo, dostosowanych, włączających, wolnych od segregacji i bezpiecznych miejsc zamieszkania w społecznościach.

Konferencja wysokiego szczebla na temat niezależnego życia, która odbyła się w Kopenhadze w dniach 6–7 listopada, dodatkowo ukazała bardzo duże zainteresowanie tym tematem; w trakcie konferencji podkreślono, że osoby z niepełnosprawnościami często są bardziej wykluczone społecznie, gdy borykają się z problemem nieprzystępnych cenowo mieszkań. Debata uwypukliła potrzebę wprowadzenia środków na rzecz promowania niezależnego życia osób z niepełnosprawnościami oraz włączenia kwestii dostępności i zasad projektowania uniwersalnego do polityki mieszkaniowej na wszystkich szczeblach.

W dniach 17–18 listopada 2025 r. prezydencja duńska wraz z Komisją Europejską zorganizowała **seminarium tematyczne pt. „Najpierw mieszkanie”**, a także **posiedzenie europejskiej platformy na rzecz zwalczania bezdomności**. Kwestia dotycząca zapewnienia przystępnych cenowo mieszkań osobom znajdującym się w trudnej sytuacji i wykluczonym społecznie stanowiła centralny punkt dyskusji na temat zwalczania bezdomności. Kwestia przystępnych cenowo i odpowiednich mieszkań ma zasadnicze znaczenie szczególnie w kontekście wdrażania polityk mieszkaniowych takich jak podejście „najpierw mieszkanie” w państwach członkowskich.

Oczekuje się, że Rada EPSCO zatwierdzi w dniu 1 grudnia pierwsze w historii **konkluzje Rady w sprawie mieszkalnictwa**. W konkluzjach z zadowoleniem przyjęto fakt, że Komisja zamierza przedstawić europejski plan na rzecz przystępnych cenowo mieszkań, i podkreślono, że chociaż mieszkalnictwo leży przede wszystkim w zakresie kompetencji krajowych, istnieją wspólne wyzwania, instrumenty na poziomie UE i możliwości koordynowania działań. Ponadto w konkluzjach wzywa się Komisję do priorytetowego potraktowania czterech kluczowych obszarów: finansowania, budownictwa i zrównoważoności, a także planowania i włączenia społecznego, w szczególności wspierania sprzyjających włączeniu społecznemu i społecznie zróżnicowanych miast i dzielnic przy jednoczesnym promowaniu dostępu do przystępnych cenowo mieszkań.

Przyszły **europejski plan na rzecz przystępnych cenowo mieszkań** może stać się jedną z głównych inicjatyw na szczeblu UE służących realizacji Europejskiego filaru praw socjalnych, w szczególności zasady nr 19 dotyczącej mieszkalnictwa i pomocy dla bezdomnych. Zapewnienie dostępu do przystępnych cenowo mieszkań jest nie tylko kwestią schronienia – chodzi o uczestnictwo w życiu społecznym, stabilność i godność.

Również zgodnie z zapowiedzią przewodniczącej Ursuli von der Leyen oczekuje się, że **przyszła strategia UE na rzecz walki z ubóstwem** przyjmie całościowe i zintegrowane podejście, odpowiadające na wyzwania, takie jak bezdomność, dostęp do wysokiej jakości usług oraz międzypokoleniowe dziedziczenie ubóstwa i wykluczenia społecznego. Oczekuje się również, że strategia ta obejmie wnioski dotyczący wzmocnionej europejskiej gwarancji dla dzieci w oparciu o istniejące krajowe działania na rzecz zwalczania ubóstwa dzieci i promowania włączenia społecznego dzieci w potrzebie.

Deбата orientacyjna na temat przyszłej strategii UE na rzecz walki z ubóstwem, która odbyła się podczas polskiej prezydencji na posiedzeniu Rady EPSCO w czerwcu 2025 r., dowiodła silnego poparcia politycznego dla realizacji tego planu w ramach europejskiego semestru przy pełnym poszanowaniu kompetencji krajowych.

Rola Rady EPSCO

Ministrowie Rady EPSCO odgrywają kluczową rolę we wspieraniu włączenia społecznego w ramach europejskiego semestru.

Chociaż niektóre elementy polityki mieszkaniowej wchodzą w zakres prac innych składów Rady, oczekuje się, że wiele kwestii przyszłego europejskiego planu na rzecz przystępnych cenowo mieszkań, w tym jego wdrażanie, będzie pokrywać się z zakresem kompetencji ministrów Rady EPSCO.

W projekcie konkluzji Rady państwa członkowskie zaapelowały, aby europejski plan na rzecz przystępnych cenowo mieszkań opierał się na inicjatywach oraz – w stosownych przypadkach – włączał je do istniejących procesów, unikając przy tym niepotrzebnego powielania działań.

Wzywa się Komitet Ochrony Socjalnej, aby uwzględniał kwestie związane z mieszkalnictwem w prowadzonych przez siebie w ramach europejskiego semestru działaniach politycznych, analitycznych i na rzecz wymiany wiedzy, zgodnie ze swoim mandatem.

W ostatnich latach mieszkalnictwo zyskało na znaczeniu w sprawozdaniach krajowych i zaleceniach sporządzanych w ramach europejskiego semestru. Odzwierciedla to rosnącą świadomość, że przystępne cenowo i odpowiednie mieszkania są nie tylko kwestią polityki gospodarczej lub miejskiej, ale także jednym z podstawowych elementów włączenia społecznego i spójności społecznej.

Takie uwzględnienie polityki społecznej i mieszkaniowej wskazuje na istotną zmianę w koordynacji polityki UE w kierunku spójnego, przekrojowego i zintegrowanego podejścia do włączenia społecznego oraz łączy polityki w zakresie zatrudnienia, ochrony socjalnej, edukacji i mieszkalnictwa.

Kluczową kwestią pozostaje utrzymanie silnej roli ministrów Rady EPSCO w europejskim semestrze. Złożoność i napięty harmonogram tego procesu stanowią jednak wyzwanie, co podkreślono we wspólnym piśmie przewodniczących Komitetu ds. Zatrudnienia i Komitetu Ochrony Socjalnej. Zmniejszają one skuteczność wkładu Rady EPSCO i jej organów przygotowawczych w proces europejskiego semestru, ograniczając lub osłabiając wkład, wiedzę i polityczny wgląd w kwestie włączenia społecznego i spójności społecznej.

Solidny wymiar społeczny w ramach europejskiego semestru ma zatem zasadnicze znaczenie dla zapewnienia, aby cele społeczne były traktowane na równi z priorytetami gospodarczymi i fiskalnymi. Semestr powinien nadal służyć jako platforma wzajemnego uczenia się, kształtowania polityki opartej na dowodach oraz koordynacji reform wspierających trwały wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu.

Kwestie do dyskusji

- W jaki sposób Rada EPSCO może w dalszym ciągu najlepiej promować – w ramach europejskiego semestru – dobrze skoordynowaną i spójną politykę społeczną, w tym wymiar dotyczący polityki mieszkaniowej?
- W jaki sposób państwa członkowskie mogą wzmocnić powiązanie między włączeniem społecznym a przystępnymi cenowo mieszkaniami poprzez opracowanie bardziej spójnych, skoordynowanych i wzajemnie się wspierających polityk?